

— JO —

REMISS

Aktbil 12

Datum

Dnr

2010-05-07

2035-2010

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Begäran om utredning och yttrande

Anmälan

Lars-Olof Lundgren har anmält att Torsten Mörner, statsveterinär vid Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), är jävig vid sitt deltagande i Naturvårdsverkets vildsvinsfällprojekt. Han har även anmält Naturvårdsverkets handläggning av en ansökan om typgodkännande av två vildsvinsfällor.

Bakgrund

Av anmälan och till anmälan fogade handlingar framgår bl.a. att Naturvårdsverket har beslutat att ta fram riktlinjer och konstruktionskrav för fällor för levande fångst av vildsvin och lodjur (dnr. 417-3864-09 Nv). För detta arbete fastställdes den 25 juni 2009 en projektplan. I arbetet ingår test av fångstredskap, bl.a. av åtta fällor för vilka ansökan om typgodkännande har gjorts hos Naturvårdsverket. För en av dessa fällor har ansökan gjorts av Lars-Olof Lundgrens företag. Enligt projektplanen ska testerna genomföras av SVA och resultatet för var och en av fällorna redovisas till Naturvårdsverket (s. 4). För utförande av testerna ska SVA i samarbete med jägarorganisationerna engagera jägare som kan bedriva fångst med de fångstredskap/fällor som ska användas vid testerna. Ansvarig för SVA:s deltagande i projektet är statsveterinären Torsten Mörner. Under den tid som projektet pågår kommer Naturvårdsverket inte att typgodkänna några ytterligare vildsvinsfällor och dispenser kommer endast att meddelas vid stort behov av skydds jakt (se projektplanen s. 8.). Naturvårdsverket har tidigare typgodkänt en fälla för vildsvinsjakt.

Torsten Mörner är, förutom statsveterinär vid SVA, ordförande för Svenska Jägareförbundet och som sådan arvoderad på halvtid. Svenska Jägareförbundet bedriver viss försäljning av jaktutrustning, däribland fångstutrustning bl.a. av en för vildsvinsjakt typgodkänd fälla. Svenska Jägareförbundet har väckt talan vid Marknadsdomstolen mot Lars-Olof Lundgrens företag avseende marknadsföring av två vildsvinsfällor. Marknadsdomstolen biföll i en dom den 21 december 2009

Postadress	Gatuadress	Telefon	Texttelefon	Telefax	Webbplats
Box 16 327	Västra Trädgårdsgatan 4	08-786 40 00	08-786 61 15	08-21 65 58	www.jo.se

103 26 STOCKHOLM

Svenska Jägareförbundets talan och förbjöd Lars-Olof Lundgrens företag vid vite att marknadsföra fällorna (dnr. C 11/09).

Anmodan att inkomma med utredning och yttrande

Naturvårdsverket anmodas att göra en utredning och yttra sig över Torsten Mörners handläggning av det ovan nämnda vildsvinsfällprojektet. Yttrandena bör avges mot bakgrund av bestämmelserna om jäv i 11-12 §§ förvaltningslagen (1986:223).

Remissvaret och eventuella bilagor önskas i två exemplar. Om möjligt önskas remissvaret – utan ev. bilagda handlingar – även via e-post under adressen jokansli4@riksdagen.se, helst som Word-dokument.

Senaste datum för svar är den 13 augusti 2010.

Upplysningsvis kan nämnas att Statens veterinärmedicinska anstalt i en separat remiss har anmodats att inkomma med utredning och yttrande i den här remitterade frågan.

Agneta Lundgren
Byråchef

Jens Västberg
Föredragande

Bilagor

Anmälan (ab 1)

– JO –

REMISS

Aktbil 13

Datum

Dnr

2010-05-07

2035-2010

Statens veterinärmedicinska anstalt
751 89 Uppsala

Begäran om utredning och yttrande

Anmälan

Lars-Olof Lundgren har anmält att Torsten Mörner, statsveterinär vid Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), är jävrig vid sitt deltagande i Naturvårdsverkets vildsvinsfällprojekt. Han har även anmält Naturvårdsverkets handläggning av en ansökan om typgodkännande av två vildsvinsfällor.

Bakgrund

Av anmälan och till anmälan fogade handlingar framgår bl.a. att Naturvårdsverket har beslutat att ta fram riktlinjer och konstruktionskrav för fällor för levande fångst av vildsvin och lodjur (dnr. 417-3864-09 Nv). För detta arbete fastställdes den 25 juni 2009 en projektplan. I arbetet ingår test av fångstredskap, bl.a. av åtta fällor för vilka ansökan om typgodkännande har gjorts hos Naturvårdsverket. För en av dessa fällor har ansökan gjorts av Lars-Olof Lundgrens företag. Enligt projektplanen ska testerna genomföras av SVA och resultatet för var och en av fällorna redovisas till Naturvårdsverket (s. 4). För utförande av testerna ska SVA i samarbete med jägarorganisationerna engagera jägare som kan bedriva fångst med de fångstredskap/fällor som ska användas vid testerna. Ansvarig för SVA:s deltagande i projektet är statsveterinären Torsten Mörner. Under den tid som projektet pågår kommer Naturvårdsverket inte att typgodkänna några ytterligare vildsvinsfällor och dispenser kommer endast att meddelas vid stort behov av skydds jakt (se projektplanen s. 8.). Naturvårdsverket har tidigare typgodkänt en fälla för vildsvins jakt.

Torsten Mörner är, förutom statsveterinär vid SVA, ordförande för Svenska Jägareförbundet och som sådan arvoderad på halvtid. Svenska Jägareförbundet bedriver viss försäljning av jaktutrustning, däribland fångstutrustning bl.a. av en för vildsvins jakt typgodkänd fälla. Svenska Jägareförbundet har väckt talan vid Marknadsdomstolen mot Lars-Olof Lundgrens företag avseende marknadsföring av två vildsvinsfällor. Marknadsdomstolen biföll i en dom den 21 december 2009 Svenska Jägareförbundets talan och förbjöd Lars-Olof Lundgrens företag vid vite att marknadsföra fällorna (dnr. C 11/09).

Postadress	Gatuadress	Telefon	Texttelefon	Telefax	Webbplats
Box 16 327	Västra Trädgårdsgatan 4	08-786 40 00	08-786 61 15	08-21 65 58	www.jo.se

103 26 STOCKHOLM

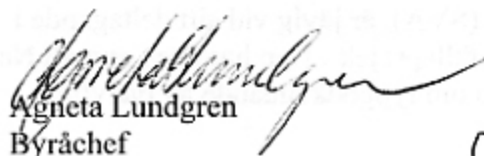
Anmodan att inkomma med utredning och yttrande

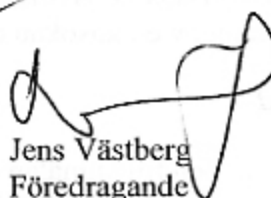
Statens veterinärmedicinska anstalt anmodas att göra en utredning och, efter hörande av Torsten Mörner, yttra sig över dennes handläggning av det ovan nämnda vildsvinsfällprojektet. Yttrandena bör avges mot bakgrund av bestämmelserna om jäv i 11-12 §§ förvaltningslagen (1986:223).

Remissvaret och eventuella bilagor önskas i två exemplar. Om möjligt önskas remissvaret – utan ev. bilagda handlingar – även via e-post under adressen jokansli4@riksdagen.se, helst som Word-dokument.

Senaste datum för svar är den 13 augusti 2010.

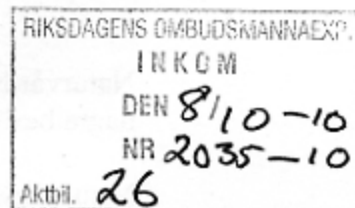
Upplysningsvis kan nämnas att Naturvårdsverket i en separat remiss har anmodats att inkomma med utredning och yttrande i den här remitterade frågan.

Agneta Lundgren
Byråchef

Jens Västberg
Föredragande

Bilagor

Anmälan (ab 1)

Klas Allander
Tel: 010-698 17 39
klas.allander@naturvardsverket.se

YTTRANDE
2010-10-04 Dnr 417-3864-09 Nv

Justitieombudsmannen
Agneta Lundgren
Västra Trädgårdsgatan 4
103 26 Stockholm

Begäran om utredning och yttrande

Naturvårdsverket inledde under sommaren 2009 ett projekt med avsikt att genomföra en förstudie. Förstudien, som fortfarande pågår, har som huvudsyfte att få fram vilka krav och riktlinjer som behövs för att i första hand tillåta fångst av vildsvin. Den övergripande målsättningen är en säker och selektiv fångst, under varierande väderleks och temperaturförhållanden, samtidigt som riskerna för skador och stress på fångat vilt ska minimeras. Efter projektets slut är avsikten att det ska skapas ett omfattande beslutsunderlag, exempelvis avseende konstruktionskrav och vittjningsintervall. Detta för att underlätta en framtida beslutsprocess om ett fångstredskap kan godkännas eller inte.

På initiativ av Naturvårdsverket upprättades en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) där Naturvårdsverket är beställare och SVA leverantör. Målsättningen var att man inom testverksamheten skulle kunna utnyttja den spetskompetens som SVA har inom området. SVA:s uppgift enligt överenskommelsen är, "genomförande av testverksamhet avseende levande fångstredskap vildsvin och lodjur".

I projektorganisationen finns en beställare (Naturvårdsverket), styrgrupp, projektledare (Naturvårdsverket), projektarbetsgrupp, referensgrupp samt personal som sköter den praktiska delen av testverksamheten.

I styrgruppen ingår representanter från Naturvårdsverket, SVA och Jordbruksverket. Styrgruppens roll i detta projekt är att följa och vid behov vägleda det fortsatta arbetet. Det fanns inte anledning för Naturvårdsverket att ifrågasätta SVA:s val av Torsten Mörner, som är statsveterinär och sakkunnig, som deras representant i styrgruppen, eftersom varje myndighet har ansvar för att bedöma lämplig medverkan. Torsten Mörner lämnade styrgruppen den 30 mars 2010, efter beslut av SVA. Några styrgruppsmöten har inte hållits under den tid Mörner ingick i den.

018
01-2805

Naturvårdsverket kan konstatera att testverksamheten hittills inte resulterat i några beslut eller underlag till beslut för verkets del.

Naturvårdsverket avstår från att ta ställning i fråga till om Torsten Mörner gjort sig skyldig till jäv eller inte.

Beslut om detta yttrande har fattats av tillförordnad generaldirektör Anna Dixelius.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit, förvaltningsjuristen Hans Hillerborg och Klas Allander, den sistnämnde föredragande.

Anna Dixelius

Klas Allander

GD-KANSLI
Anders Engvall

JO Riksdagens ombudsmän
Box 16 327
103 26 Stockholm

JO har i brev av den 7 juli (Dnr 2035-2010) ställt till Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA), anmodat om utredning och yttrande avseende Torsten Mörners handläggning av ett projekt rörande vildsvinsfallor. JO anför vidare att yttrandet bör avges mot bakgrund av bestämmelserna om jäv i 11-12 §§ Förvaltningslagen (1986:223).

Bakgrunden är att Torsten Mörner JO-anmälts av Lars-Olof Lundgren den 5 april 2010 enligt följande formulering: "Torsten Mörner statsveterinär vid Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) JO anmäls för jäv då han genom sina olika roller skapat möjligheter att kontrollera samtliga instanser vid typgodkännande av vildsvinsfallor." I vidföljande argumentation hävdas att det huvudsakliga syftet med denna kontroll är att försena införandet av fälljakt på vildsvin och därigenom snabbt kunna öka vildsvinsstammens storlek och utbredning i Sverige samt att detta är i linje med Svenska Jägareförbundets inriktning i frågan.

Efter hörande av Torsten Mörner samt med beaktande av Förvaltningslagens jävsparagrafer, relevant information och dokumentation kan följande anföras.

TORSTEN MÖRNERNS FORMELLA STÄLLNING VID SVA

Torsten Mörner är sedan många år statsveterinär vid SVA. Detta innebär inte en chefsposition utan anger en viss formell kompetensnivå inom ämnesområdet, i detta fall viltfrågor. Torsten Mörner innehar sedan 2007-04-30 ingen chefsposition vid SVA. Han innehar sedan dess en specialistfunktion direkt underställd enhetschefen vid enheten för patologi och viltsjukdomar. Torsten Mörners formella position är oförändrad även efter det att han valdes till ordförande i Svenska Jägareförbundet i maj 2007. I samband med att han fått detta förtroendeuppdrag beviljades Torsten Mörner tjänstledighet med 50 %.

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS INSTÄLLNING TILL VILDSVIN

Torsten Mörner valdes till förbundsordförande i Svenska Jägareförbundet på årsstämman 5-6 maj 2007. Han har sedan dess blivit återvald varje år, senast i maj 2010 för året 2011. Hans tjänstledighet vid SVA har förlängts i motsvarande perioder. Såvitt SVA kan överblicka ger en schematisk genomgång av webbsidor, protokoll från årsstämmor 2008-2010, policys, informationsmaterial

och dylikt inte stöd för teorin att jägareförbundet önskar en så snabb tillväxt av vildsvinsstammen som möjligt. Ett i december 2009 publicerat dokument "Vildsvinsförvaltning i samverkan" författat av LRF, Rikspolisstyrelsen, Svenska Kennelklubben, Sveriges Jordägareförbund, Sveriges Yrkesjägares förening och Svenska Jägareförbundet, ger en nyanserad bild av behovet av förvaltning av vildsvinsstammen och här tas också vildsvinsfallor upp som ett komplement till den egentliga jakten. Vildsvinsfällprojektet nämns även liksom behovet av testning av fällorna.

HÖRANDE AV TORSTEN MÖRNER

Jägareförbundets talan mot Lars-Olof Lundgrens företag har inte varit uppe i förbundets styrelse för beslut eller rekommendation, dock har ärendet varit uppe som en informationspunkt i styrelsen. Torsten Mörner har ingen egen beslutanderätt i sakfrågor inom förbundet och sysslar överhuvudtaget inte med den typen av frågor inom förbundet. Han har inte varit involverad i ärendet på något annat sätt.

Torsten Mörner tog vid ett möte mellan Jägareförbundet, Jordbruksverket och SVA våren 2009 upp frågan om jägareförbundets deltagande i fällprojektet och hävdade att förbundet inte skulle vara med. Detta blev också mötets beslut.

Torsten Mörner har hela tiden pläderat för att alla fällor behöver testas. Han ansåg att även den godkända men ej testade fällan som förbundet marknadsförde borde testas.

Förseningen med det försöksdjursetiska tillståndet anser Torsten Mörner beror på den försöksdjursetiska nämndens hanterande av frågan. SVA har tidigare haft ett generellt tillstånd för testande av fällor men nämnden gick inte med på ett förnyande av detta utan ett nytt tillstånd krävdes. Nämnden gick då på linjen att ett fullständigt tillstånd för fällundersökningen inte gick att tillhandahålla utan ett tillstånd för en förprovning där ett begränsat antal vildsvin under särskilda villkor fångades gavs, och baserat på resultaten av denna studie ett tillstånd för hela studien skulle formuleras. Torsten Mörner överklagade nämndens beslut om avslag till länsrätten 2010-02-14 då han ansåg att nämnden därmed tog över utvärderingen av de redskap som ansökan avser och bedömningen av om fångstredskapen fungerar.

JÄVSFRÅGAN

Frågan om jäv ska bedömas utifrån Förvaltningslagens paragrafer 11-12. Av dessa paragrafer bedömer SVA att 11 § första stycket, punkt 4 och 5 och andra stycket samt 12 § andra stycket kan vara aktuella. JO-anmälan om jäv menar att Torsten Mörner kunnat kontrollera samtliga instanser vid typgodkännande av vildsvinsfallor. SVA menar att detta inte är en korrekt beskrivning av Torsten Mörners del av projektet.

Torsten Mörners position som ordförande i jägareförbundet och statsveterinär vid SVA utgör en potentiell jävssituation, vilken ledningen vid SVA varit medveten om. Diskussioner har också förts med Torsten Mörner för att inskräpa att uppdrag där jävssituationer kan uppstå inte är förenliga med dennes roll och att han inte kan vara myndighetens föredragande i viltfrågor vid SVA så

länge som han innehar ordförandeskapet. Detta var t.ex. en av anledningarna till att Torsten Mörner inte deltog i SVA:s arbete med vargarna i samband med vargjakten vintern 2009/10. Inför omval till ordförandeposten i maj 2010 aktualiserades återigen frågan och togs bland annat upp i SVA:s insynsråd. För att undanröja alla potentiella misstankar om jäv beslöt SVA:s ledning då att Torsten Mörner överhuvudtaget inte ska arbeta operativt med viltfrågor vid SVA under tiden som han uppehåller ordförandeposten.

Frågan återstår då om jäv förelåg under den begränsade tid som Torsten Mörner arbetade med vildsvinsfällprojektet alternativt om frågan om opartiskhet uppenbarligen saknade betydelse för ärendet och projektets genomförande. Torsten Mörner arbetade operativt med projektet men var inte ansvarig för projektet vilket framgår av projektbeskrivning och avtal och han har inte heller fattat några beslut i projektet. Han hade ingen anledning att i sitt arbete som statsveterinär vid SVA lägga annat än veterinärmedicinska aspekter på projektet då han som ordförande i jägareförbundet inte var involverad i målet i Marknadsdomstolen och då det under alla förhållanden redan i maj 2009 fanns ett interimistiskt beslut i domstolen som gick på jägareförbundets linje. Som tidigare påpekats synes det inte heller finnas något skriftligt material där jägareförbundet motsätter sig eller argumenterar mot att fällor används för vildsvin och att fällorna först ska testas. Att undersökningarna dragit ut på tiden kan inte heller läggas Torsten Mörner till last då detta till övervägande del beror på den försöksdjursetiska nämndens beslut om hur fällförsöken skulle utformas.

Mot ovanstående bakgrund anser SVA således att man i detta fall kan bortse från jäv då frågan om opartiskhet uppenbarligen saknar betydelse för projektets genomförande Förvaltningslagen 1986:223, 11 § andra stycket. Denna slutsats grundas på följande omständigheter:

Torsten Mörner har inte haft någon möjlighet att kontrollera samtliga instanser vad gäller typgodkännande av vildsvinsfällor, dels då han inte innehar någon chefsställning vid SVA och inte leder projektet, dels då jägareförbundet inte är med i projektet och dels då den försöksdjursetiska nämnden fattar självständiga beslut om och på vilket sätt ansökningar om djurförsök ska godkännas. Jägareförbundet har inte officiellt och Torsten Mörner har inte personligen i samband med diskussioner med SVA:s ledning uttryckt negativa åsikter om vildsvinsfällor och dess användning som komplement till andra jaktformer för att begränsa vildsvinsstammen. Jägareförbundet har tvärtom uttryckt en stor förståelse för en vildsvinsförvaltning i samverkan. Torsten Mörner har personligen anfört att samtliga fällor ska testas innan typgodkännande kan ske. De förseningar som vildsvinsfällprojektet upplevt beror inte på att Torsten Mörner avsiktligt eller oavsiktligt fördröjt projektet. Även om en potentiell jävssituation kunnat föreligga kan SVA således inte se att en reell jävssituation uppkommit då frågan om Torstens Mörners uppdrag för jägareförbundet uppenbarligen saknat betydelse för att SVA ska kunna genomföra projektet på ett sakligt och korrekt sätt.

Förstudien är nu genomförd och avrapporterad (2010-06-18) och huvudstudien kommer att genomföras så snart som försöksdjursetiskt tillstånd erhålles. Då projektet försenats har enhetschefen vid enheten för patologi och viltsjukdomar begärt förlängning hos Naturvårdsverket (2010-06-30).

Vid utarbetandet av detta yttrande har förutom generaldirektören, planeringsdirektör Staffan Ros, personaldirektör Håkan Pallin, enhetschefen för patologi och viltsjukdomar Carl Hård samt verksjuristen Karin Wetter Lindvall medverkat.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'A. Engvall', is positioned above the printed name.

Anders Engvall
Generaldirektör